

Ματιές στις εκθέσεις

● ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ τι κακό είναι αυτό με τις εκθέσεις... Τρέχουμε και δεν φτάνουμε. Έδω και δυό χρόνια αποδώσαμε τον «όργασμό» αυτόν στην πτώση... της δικτατορίας. Όμως εκείνο που τότε θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν «αντίδραση» έχει γίνει πια «κατάσταση» και το κακό συνεχίζει ν' απλώνεται σαν τη λερναία ύδρα. Τέτοιος ζήλος, τέλος πάντων, για την αισθητική («παρα)μόρφση του Νεοέλληνα; "Ας μη γενικεύουμε όμως. "Ας περιοριστούμε στο κακό που πάθαμε έμεις. Κατ' αρχήν πάθαμε έλκος στομαχικό. ύστερα έλκος οφθαλμικό τώρα δέ, τελευταία, όπως έπεσήμαναν μερικοί που «προβληματίζονται» μ' αυτήν την στήλη και... έγκεφαλικό. Κι' αυτό έπειδη μερικές φορές άναγκαστούμε μ' όσα βλέπουμε ενώ άλλες αδυνατούμε νά παινήσουμε τα όσα θάταν πολύ καλύτερα νά μὴν βλέπαμε.

*

● ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ εύχαριστο ήταν το έρέθισμα που δέχτηκε το όπτικό μας πεδίο μπρός στις εγγραφίες του 'Ισραηλινού καλλιτέχνη Τζ. Βάις (Γκαλερί Διογένης). Στις ώς έπί το πλείστον άσπρημένες συνθέσεις (ελάχιστες είναι οι παραστατικές άναφορές) οι συνειρμοί που δημιουργούνται στον καλλιτέχνη κυρίως με άποτέλεσμα ή «είκόνα» νά δείχνει άλλοτε πιο στατική κι' άλλοτε έτοιμη νά κινηθή ή μάλλον νά μετακινήθι πάνω στην έπιφάνεια του έργου. Κι' αυτός, άκριβώς, ό «ρυθμός» έτσι όπως προσδιορίζεται σέ μερικές από τις εγγραφίες είναι εκείνος που τις άπαλλάσσει από τὸ νά θεωρηθούν άπλώς και μόνο διακοσμητικές.

*

● ΜΠΡΟΣΤΑ στα πορτραίτα πούφτιαξε ό Γ. Μαυροειδής τα τελευταία τριάντα χρόνια (γκαλερί 'Αργώ) είχαμε, καθώς τα βλέπαμε όλα μαζί, συγκεντρωτικά, την αίσθηση ότι ζωντάνευαν άκόμα κι' οι τοίχοι πίσω τους. 'Αδιάφορα αν μία προς μία οι άπειροί αυτές από άνδρες και γυναίκες της έποχής μας είναι πετυχημένες ή όχι αισθητικά κι' έκφραστικά, σ' έμάς άναμεταδόθηκε ένα είδος παλμού άνεύχοντάς τις. 'Ετσι, πέρα από την τεχνοτροπία που προσδιορίζεται έδῶ σαν έμπρεσιονισμός με κλίσεις άλλοτε προς τὸν γερμανικό έμπρεσιονισμό κι' άλλοτε προς τὸν φωδισμό, άρκετές εἶναι οι φορές που ό ζωγράφος πιάνει κάτι τὸ «άπροσδιορίστο»: αυτό που ταυτίζεται με... τὸ μαγνητικό πεδίο της κάθε ψυχρόσύνθεσης. Τὸ πεδίο αυτό καθηλώνει ό Μαυροειδής με μία σχεδόν τηλεπαθητική... διορατικότητα.

*

● Ο ΑΧΙΛΛΕΑΣ 'Απέργης έστήσε στις αίθουσες του Γαλλικού 'Ινστιτούτου μία «τονωτική» θά λέγαμε 'έκθεση από την άπο-

ψη του ότι, όπωςδήποτε, αυτό που παρουσιάζει είναι δημιουργικό. Και δεν είναι τυχαίο ότι ή παρουσίαση αυτή φιλοξενήθηκε στους χώρους ενός ιδρύματος πουχε επανειλημμένα επί σειράν έτών έπίδειξει μίαν έντονη πολιτιστική δραστηριότητα στον τόπο μας.

Πρόκειται για την διαμόρφωση πέντε χώρων (πέντε σκοτεινών δωματίων) που ό καλλιτέχνης είχε παρουσιάσει και τὸν περασμένο Φεβρουάριο στο γνωστό για τις καινοτομίες του 'Εσπας Καρντέν (Παρίσι). Βρισκόμαστε μπροστά σέ πέντε διαφορετικά μεταξύ τους περιβάλλοντα—καταστάσεις που ύλοποιούν σέ τρεις διαστάσεις φιλοσοφικές θεωρήσεις που μόνο έπιφανειακά θά μπορούσε κανείς νά εκλάβει άνάλογες μ' εκείνες που διαπραγματεύεται σέ δύο διαστάσεις ή έννοιολογική τέχνη. Στην ουσία ό γλύπτης έπεξεργάζεται έδῶ τὸ «πιστεύω» του όπως, άλλωστε φαίνεται έπιγραμματικά μέσ' από τα γνωμικά και τις σκέψεις φιλοσόφων κι' έπιστημόνων πούναι γραμμένες στο έξωτερικό του ενός δωματίου. Σκέψεις, στην άρχή, διάσπαρτες πάνω στα όρια της γνώσης, τις σχέσεις φαινομένου και ύπαρξης, τὸ προαιώνιο κύκλωμα της καταστροφής και τὸ σύντομο της ανθρώπινης διαδύσης άποκρυσταλλώνονται με όλοένα μεγαλύτερη έμμονή στο πνεύμα του γλύπτη. 'Ο τελευταίος δείχνει ιδιαίτερα παραδειγματισμένος από τὸ άπόφθεγμα του 'Αϊνστάιν: «Ζούμε σ' ένα συνεχές χώρο - χρόνο με τέσσερις διαστάσεις και τὸ, όπωςδήποτε πολύ σημαδιακό για έναν καλλιτέχνη ρητό του Γκαίτε: «ή φόρμα γίνεται πάντοτε ύλη». Πάνω στις άρχές αυτές ό 'Απέργης παρακινημένος από τὸ ένστικτό του, όπως προσδιώρισε ό 'Α. Εϋδης που προλόγισε την έκθεση με την χαρκτηριστική ευστοχία που τὸν διακρίνει, διαμόρφωσε τους χώρους του. 'Η σχετικότητα των πάντων, τὸ εφήμερο της ανθρώπινης ύπόστασης που φέρει από μόνη της κι' από καταβολής τὸ σπέρμα της αυτοκαταστροφής, ή δύναμη αλλά και συνάμα ή παντελής μπρός στο σύμπα' αδυναμία ώρισμένων αναγκαίων ανθρώπινων κακών (χρήμα) παρουσιάζονται έδῶ με μίαν εύστοχη ύπαινεκτικότητα και με μίαν έρημητικότητα σέ συνδυασμούς πούχουν γίνει, όπωςδήποτε, με τέχνη».

*

● ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ή έκθεση της Διοχάντης στο «Δεσμό». 'Η νεαρή καλλιτέχνίδα κατώρθωσε πράγματι νά διαμορφώσει δύο χώρους χάρη στην εύστοχη διαδοχική συναρμολόγηση συνθέσεων θεμελιωμένων πάνω στη γεωμετρική προοπτική. 'Η λιτότητα και τὸ άπέρητο, χαρακτηριστικά ύποβλητικό ύφος του έργου της καλλιτέχνιδας, άποκαλύπτουν μία δουλειά ώλοκληρωμένη κι' ώριμη.

